

Printmaking met levende materialen

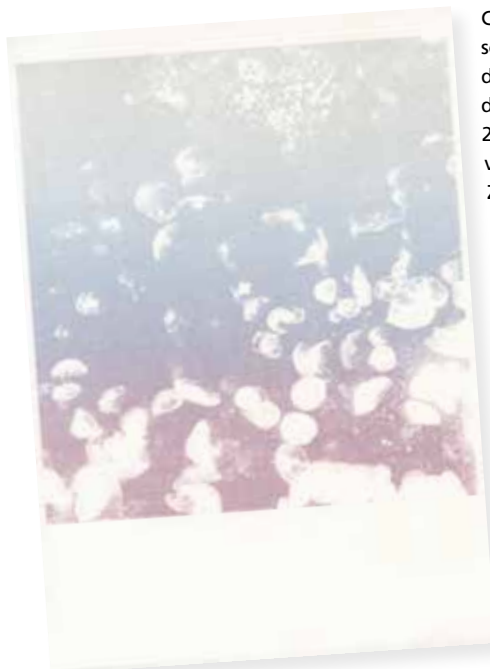
Hoe Chika Ito de Japanse verfraditie doet herleven

Chika Ito werkt al jaren aan de ontwikkeling en het bekendmaken van het drukken van grafiek met natuurlijke materialen. Zij is een van de drie oprichtsters van Flatto 81, een duurzaam designproject. Chika: 'Het is eenvoudig, minimalistisch design met een gevoel voor subtiele nuances, geworteld in onze Japanse geaardheid.'
Monika Auch

'Ik ben in Japan opgegroeid, mijn vader is een traditionele *dye master*', vertelt Chika Ito. 'Hij werkt met Japanse verfplanten op textiel, vooral met indigo en benibana, dat is Japanse saffraan. Hij verfde vooral zijde en katoen, maar ik was altijd gefascineerd door werken met papier.' Tijdens haar studie aan de Southern Illinois University in de Verenigde Staten (1998, cum laude BA in *studio art* en 2000, cum laude BFA in *printmaking*) studeerde zij een semester bij het Ractorea-atelier in Barcelona. Zij ontmoette een Spaanse frescoschilder die restauratiewerkzaamheden in een kerk uitvoerde en leerde de natte en droge frescotechniek met traditionele materialen als kalk en pigmenten. 'Ik kreeg elke dag een vers ei voor het bereiden van de verf en was gefascineerd door de schitterende en heldere kracht van het natuurlijke materiaal. Ieder werkproces was als een ritueel en toch direct en simpel. Het was méér dan "iets moois maken".' Voor de eindexpositie maakte zij een beeld in de frescotechniek.

1 Chika Ito, Aurelia Aurita, 2014, gedrukt met rode kool, boses, mica en rijstzetmeel.

2 Chika Ito, gedrukt met bladgroen en rijstzetmeel.

1

Levende materialen

Terug in de Verenigde Staten begon zij verse inkt te maken om te tekenen, te verven en te gaan zeefdrukken met 'levende' materialen. In New York werkte zij vervolgens in restauratie-ateliers en studeerde boekbinden. Daar herontdekte zij de traditionele Japanse plantaardige lijmen, stijfjesel en het Japanse papier. In 2005 verhuisde zij naar 's-Hertogenbosch en woont en werkt nu dicht bij het zeefdrukatelier Kurtface, van Wim Habraken. Daar experimenteerde zij verder met natuurlijk materiaal. 'Soms kookte ik planten, groenten, wortels, bladeren, takken, bloemen, fruit, bonen en kruiden, of koop ik pigmenten uit planten of kleurstoffen voor levensmiddelen van een toko. Als ik de inkt heb gemaakt, ga ik meteen naar Kurtface om te drukken.'

Doel van haar experimenten was om heldere, stralende kleuren op non-toxische en eenvoudige wijze zelf te bereiden zoals dat al eeuwenlang in Japan gebeurt. De bereiding is basic en kan in elke keuken worden toegepast. Alhoewel het raadzaam is om eten koken en verf bereiden van elkaar te scheiden, omdat sommige verfstoffen schadelijk kunnen zijn. Chika: 'Na een aantal experimenten met verschillende materialen kwam ik tot de conclusie dat veel planten toch giftig zijn, onder meer door pesticiden en andere toevoegingen. Sinds 2007 gebruik ik meer eetbare materialen en levensmiddelen, zoals in de workshop Zeefdrukken met koffie en thee.'

Rijstzetmeel

Het inkt- of verfrecept bestaat uit rijstzetmeel, water en een eetbaar materiaal dat de kleur geeft; bijvoorbeeld paprika, kurkumapoeder, biet, rode ui, rodekool, kamille of fruit. Door het koken of verhitten met rijstzetmeel als bindmiddel blijft de kleur langer goed. Het rood van bietensap bijvoorbeeld verdwijnt na twee tot drie dagen zonder de toevoeging van zetmeel. Als fixatie kan voor rode en gele tinten een zuur middel zoals aluin of azijn worden toegevoegd, voor groen en blauw een alkalisch middel zoals zout of een as-wa-termengsel.

Voor een tentoonstelling in Estland heeft Chika Ito 2500 A6-vellen gedrukt met inkt,

gemaakt van uenschillen. De uiteindelijke installatie was de interpretatie van een traditioneel textielpatroon en de lokale verfmethode. In haar ervaring is de lichteheid van natuurlijke kleuren goed en juist beter door het gebruik van rijstzetmeel als bindmiddel. Chika's eigen werk is buitengewoon subtiel in kleurgebruik en valt op door de zachte glans die op sommige werken ligt, zoals op de serie 'Aurelia Aurita', (dat is de Latijnse naam van de oorkwal). 'Tarwe als bindmiddel veroorzaakt een matte finish terwijl rijst als bindmiddel een glanzende finish geeft', aldus Ito.

2

Internationale workshops

Het werk van Chika Ito wekt veel belangstelling. Zo was zij in augustus op het twejaarlijkse printfestival *Druck Berlin* en gaat zij eind september naar IMPACT 9, de internationale printmaking-conferentie in het Chinese Hangzhou, om daar het werken met plantaardige drukpasta te demonstreren. Vervolgens reist zij voor nog een demonstratie door naar de Awagami-papierfabriek in Japan. In 2016 staat een workshop bij L'Ecole Des Beaux Arts in Brooklyn, New York ingepland. Ito volgt haar haast genetisch ingegeven passie voor het maken van drukwerk met natuurlijke kleuren en papier.

Monika Auch is beeldend kunstenaar en redactielid.

Websites

www.chikaito.com
www.flatto81.com
www.kurtface.nl
www.awagami.or.jp